

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 5 au 9 février 2023

Souguia n° 82

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Tsaar Baalei Haim (1)

(La souffrance animale)

- Minhatora ou Miderabanan -

Cette semaine nous continuons la Souguia de Tsaar Baalei Haim » en nous penchant sur l'avis des Richonim et du Choulhan Aroukh pour savoir si TBH est Minhatora ou Miderabanan, avec les incidences Halakha que ça implique (et si c'est un 'Assé ou un Lav). Nous verrons la Mahloket des Mefarchim sur le Rambam qui a l'air de se contredire sur cette question.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מפר אסור ולא על אסור מפר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

Quel est l'avis de la majorité des Richonim suivants ? Etudier en priorité Rachi, Raavad, Rachba, Roch et Ritva (ainsi que Ritva rapporté par la Chita Mekoubetsset)

חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף קכח עמוד ב

צער בעלי חיים דאורייתא. דדרשין לי' מדכתיב חמור שונאך דאין מצוה זו אלא על צער הבהמה ולא מחמת צער בעל הבהמה.

ספר אור זרוע חלק ג פסקי בבא מציעא סימן צו

אמר רבא מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא דשקלין וטרינן טובא אליבא דרבא ואוקימנ' ברייתות דסברי צער בעלי חיים לאו דאורייתא אליבא דר"י הגלילי:

פסקי רי"ד מסכת שבת דף קכח עמוד ב

וצער בעלי חיים דאורייתא, דכת' עזב תעזוב עמו, ודחי דרבנן. והוא הדין אם היו המים עמוקין שאי אפשר בכרים וכסתות, שטורח ומעלה אותה, דאתי צער בעלי חיים דאורייתא ומבטל מוקצה מדרבנן. אבל מיהו כל זמן דאיפשר בכרים וכסתות לא שרינן ליה להגביה הבהמה שהיא מוקצה, שכל בעלי חיים מוקצין הן, חוץ מן התינוק דלא סגי דלאו הכי. עיין לקמ' בפרק בתרא.

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ב סימן כט

כט [דף לב ע"ב] אמר רבא מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא וכו'. ואף על גב דדחי גמרא קיימא לן דהכי הלכתא והכי אמר רב יהודה בשילהי (מפנין במסכת שבת דף קכח ב) בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה בשבת משום דבטול כלי מהיכנו דרבנן וצער בעלי חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן. ומכאן התיר רבינו מאיר ז"ל כשיש רוב חלב לבהמה ומצטערת בכך שמותר לומר לנכרי בשבת לחלוב לבהמה ויטול החלב לעצמו. דצער בעלי חיים דחי אמירה לנכרי:

רבינו יהונתן מלוניל על הרי"ף מסכת שבת (לפי דפי הרי"ף) גמרא

דף נא עמוד א

צער בעלי חיים דאורייתא, כתי' עזוב תעזוב עמו כדרש' חמור שונאך, אפילו שונא אומות העולם, נמצא שלא נצטוינו על מצוה זו בעבור צער בעל הבהמה אלא בעבור צער הבהמה.

שם על הרי"ף מסכת בבא מציעא (לפי דפי הרי"ף) דף יז עמוד ב

כדי לכוף את יצרו, כלומר דעביד תרתי מצות דאע"ג דמצות טעינה אינה שקולה כמצות פריקה דהכא איכא צער בעלי חיים והכא ליכא צער בעלי חיים אפילו הכי עדיף כפיפת היצר מכמה מצות כדכתיב [תהילים נ"א] לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה וכתוב [שם] זבחי אלקים רוח נשברה וגו' אבל שניהם כי הדדי אוהבים או שונאים עדיף פריקה מטעינה משום דאיכא צער בעלי חיים.

רב ניסים גאון מסכת שבת דף קכח עמוד ב

צער בעלי חיים דאורייתא מה שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות כג) כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו ואמרו בבא מציעא בפרק אלו מציאות (דף לב) מצוה מן התורה לפרוק דקסבר תנא דידן צער בעלי חיים דאורייתא ורבי יוסי הגלילי סבר צער בעלי חיים דרבנן וסבר (אביי) [רב יהודה] בכאן כתנא קמא דצער בעלי חיים דאורייתא [...]

רש"י מסכת שבת דף קכח עמוד ב

צער בעלי חיים דאורייתא - שנאמר עזוב תעזוב עמו ואיכא מאן דדריש טעמא דקרא משום צער בעלי חיים באלו מציאות (בבא מציעא לב, ב).

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב

והראב"ד כתב וזה לשונו: מכלל דתנא קמא סבר זקוק לו מאי טעמא לאו משום דצער בעלי חיים דאורייתא דאי משום חסרון כיס איהו לא חש אנפשיה ואי משום צערא דישראל איהו גרם אנפשיה. הכא משמע מדוכתא אחרינא נפקא ליה ומשום הכי לא דריש ליה לקרא כרבי יוסי הגלילי ולא ידענא מהיכא. ואפשר דנפקא לן מחסימה ורבי יוסי הגלילי התם משום דתורא מדישיה קאכיל והואיל ומהנה יהנה [...]

חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף לג עמוד א

מיהו הילכתא צער ב"ח דאורייתא. והכי פסקו רבנן והגאונים ז"ל בפ' מפנין (קכ"ח ב').

חידושי הרשב"א מסכת בבא מציעא דף לג עמוד א

ולענין פסק הלכה קי"ל כמ"ד צער בעלי חיים דאורייתא דהא רבא אמר מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא והני כלהו מתני' ומתניתא הא פריקנא להו ואוקימנא כר' יוסי הגלילי, ונפקא מינה לבהמה שנפלה לאמת המים בשבת דמביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואף על גב דמבטל כלי מהיכנו כדאיתא בשבת פרק מפנין (קכ"ח ב'), וא"נ לפריקה דבהמת נכרי.

חידושי הריטב"א מסכת שבת דף קכח עמוד ב

וצער בעלי חיים דאורייתא. דנפקא ליה מעזוב תעזוב עמו בפרק אלו מציאות (ב"מ ל"ב ב').

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב

תדע דצער בעלי חיים דאורייתא. פירוש לתנא קמא ורבי שמעון מדקתני סיפא רבי יוסי הגלילי אומר אם היה משוי וכו' מכלל דתנא קמא סבר זקוק לו פירוש מכלל דתנא קמא דידיה דהיינו רבנן ורבי שמעון סברי זקוק לו דהא לא מפליג במילתא והא אמאי לאו משום דצער בעלי חיים דאורייתא. נראה מלשון רש"י דמשום דצער בעלי חיים דאורייתא בהלכה למשה מסיני לא דרשינן משאו הראוי לו ואמרינן דמשאו כל משא שעליו משמע הא אלו אמרינן דצער בעלי חיים לאו דאורייתא הוה ליה למימר משאו הראוי לו דהכין משמע לישנא טפי. אבל השתא דחקין קרא קצת שלא לסתור ההלכה דצער בעלי חיים בעלמא דאורייתא זו שיטת רש"י ונכונה היא. אבל בתוספות פירשו דהשתא נמי לא מפיקין ליה מפשטיה אלא דדרשינן הכי משאו הראוי לו בחנם ומשאו שאינו יכול לו בשכר דהא כיון דפשע בנפשיה בדין הוא דאפילו בשכר נמי לא אלא משום צער בעלי חיים מסייעו בשכר. והוצרכו לפרש כן משום הא דאמרינן ודילמא בתחת משאו פליגי דאלמא מעיקרא סבירא לן דלא פליגי בדרשא דקרא כלל דמודו רבנן דדרשינן תחת משאו משא הראוי לו ולפירוש רש"י ז"ל לא קשיא כולי האי דמעיקרא סלקא דעתין דעיקר פלוגתא אי צער בעלי חיים דאורייתא אלא דמעיקרא סלקא דעתין דמודו רבנן דתחת משאו פשטיה משמע כרבי יוסי אלא כיון דצער בעלי חיים דאורייתא לית לן למיירש הכי והשתא אמרינן דילמא צער בעלי חיים לאו דאורייתא אלא דסברי רבנן דתחת משאו פשטיה משמע כל משאו בין גדול בין קטן ובהא בלחוד פליגי. וכן נראה מלשון רש"י. **הריטב"א:**

Les mots du jour à apprendre :

Il pense	קִסְבָּר
Sur lui-même	אָנְפִּישִׁיה
Lui-même	דִּיִּדְיָה

Programme du lundi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Khmissa bat Zouiza*

Quel est l'avis du Rif ? Quel problème pose-t-il sur le Baal Hamaor ?

בעל המאור מסכת בבא מציעא דף יז עמוד ב
[דף לח ע"ב] אמר רבא מדברי שניהם נלמוד צער בע"ח דאורייתא וכיון דרבי יוסי הגלילי הוא דאית ליה צער בע"ח דרבנן ולית הלכתא כוותיה אלא כרבנן דפליגי עליה היה לו לרי"ף ז"ל לפרש משנתנו ששנינו הלך וישב לו אמר ליה הואיל ועליך מצוה אם רצית לפרוק פרוק פטור מאי פטור בחנם וחייב בשכר וכן ההוא דת"ר שונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא עובד כוכבים אשונא דמתני' קאי ולא אשונא דקרא כדאוקמא בגמ' ודברי הרי"ף ז"ל שכתב הדברים תומוים כפשוטן קרובים להטעות.

רי"ף מסכת בבא מציעא דף יז עמוד ב
מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון פרישנא מצוה מן התורה לפרוק עמו בחנם ולא לטעון בחנם אלא בשכר תנינא להא דת"ר פריקה בחנם טעינה בשכר ר"ש אומר זה וזה בחנם וקי"ל כרבנן [דף ל"ב ע"ב] ת"ר אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה לטעון עם השונא כדי לכוף את יצרו ושונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא שבעומ"ז שניהן אוהבין שניהן שונאין מצוה לפרוק משום צעב"ח
שם מסכת שבת דף נא עמוד א
אמר רב יהודה בהמה שנפלה לאמת המים בשבת מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה ואף על גב דקא מבטל כלי מהיכנו מ"ט ביטול כלי מהיכנו דרבנן וצער בעלי חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן וה"מ דלא אפשר למעבד לה פרנסה התם במקומה אבל אפשר למעבד לה עושה לה פרנסה במקומה ודיו:

Quelle est la preuve du Nimoukei Yossef pour dire son h'idouch ? Avez-vous une contre-preuve ?

נימוקי יוסף מסכת בבא מציעא דף יז עמוד ב

משום צער בעלי חיים. פסקו הגאונים ז"ל ורב אלפס ז"ל כרבא דאמר צער בעלי חיים דאורייתא והכי מוכח בפרק מפנין (דף קכח ב) דשרינן בטול כלי מהיכנו דרבנן משום צער בעלי חיים דאורייתא ומיהו דוקא בצער גדול אבל צער מועט לא דתנן בפרק משילין (דף לז א) גבי אותו ואת בנו שנפלו לבור דלא שרינן ליה להעלותו אלא יעשה לו פרנסה במקומו דלאו צער הוא כולי האי

ואי תימא וכיון דצער בע"ח דאורייתא זקן ואינה לפי כבודו למה אינו פורק ותירץ הרמב"ן ז"ל דעשה דכבוד תורה עדיף וזה לא מחוור בעיני הרנב"ר ז"ל דזקן לאו [דוקא] קנה חכמה [לבד] קא אמרינן דה"ה למכובד דאמרינן כל שבשלו פורק וטוען בשל חבירו נמי וכדעת הרמב"ם ז"ל בפרק י"א מהלכות גזילה ואבידה אלא הכא כיון דצער בעלי חיים הותר לתשמישן של בני אדם כל שכן לכבודם בשב ואל תעשה דגדול כבוד הבריות:

L'interdit de TBH est-il un 'Assé ou un Lav ? quelle nafka mina peut-on apporter à cette question ?

בית מאיר מסכת שבת דף קכח עמוד ב

סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן. וצער ב"ח דאורייתא. אין להקשות לו יהא צב"ח נמי דרבנן נימא כמו שעשה דאורייתא דוחה ל"ת דאורייתא. ה"נ ידחה עשה דצער ב"ח דרבנן ל"ת דביטול כלי מהיכנו דרבנן. די"ל כל עניני שבת הוי עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה וק"ל:

Les mots du jour à apprendre :

On a enseigné	תְּנִינָא
Il est interprété	אוֹקְמָא
Disons	נִימָא

Programme du mardi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Khmissa bat Zouiza*

Chita du RAMBAM

Relever l'apparente contradiction dans les psakim du Rambam ainsi qu'avec le Morei Nevoukhim vu en début de semaine précédente. Comment le Kessef Mishnei et le Radbaz (facultatif) répondent-ils ? Cela vous paraît-il Doh'ak ? Comment le Gaon de Vilna définit-il la Chita du Rambam ? Quel Yessod est proposé par le Or Saméah' pour répondre à la contradiction ?

רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ט

בהמת הגוי והמשא של ישראל אם היה הגוי מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה, ואם לאו חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל, וכן אם היתה הבהמה של ישראל והמשוי של גוי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל אבל בהמת הגוי ומשאו אינו חייב להטפל בהן אלא משום איבה.

שם הלכות שבת פרק כה הלכה כו

בהמה שנפלה לבור או לאמת המים אם יכול ליתן לה פרנסה במקומה מפרנסין אותה עד מוצאי שבת ואם לאו מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה, ואף על פי שמבטל כלי מהיכנו שהרי משליכו לבור לתוך המים מפני צער בעלי חיים לא גזרו, ואסור להעלותה בידו [...].

כסף משנה הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ט

מ"מ שמעינן ממאי דשקלינן וטרינן בה לדידן דקי"ל צער ב"ח דאורייתא והטעם משום דאמרינן שם בגמרא על רבנן ור"ש מדברי שניהם נלמוד צער ב"ח דאורייתא ואף על גב דמתב עליה הא שני כל מאי דאורייתא ואף על גב דר"י הגלילי פליג ואמר צער ב"ח לאו דאורייתא יחידאה הוא וכן פסקו הרי"ף והגאונים צער ב"ח דאורייתא והשתא מ"ש רבינו גבי בהמת העכו"ם אם היה העכו"ם מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה היינו דוקא לטעון אבל לפרוק חייב משום צער ב"ח דאורייתא וכדאוקימנא וכך מתפרשים דברי רבינו משום דמסיפא שכתב ואם לאו חייב לפרוק ולטעון דמשמע אבל ברישא אינו חייב בתרווייהו אלא בחדא דהיינו לטעון וסמך עוד על מ"ש בסוף הפרק הפוגע בשנים וכו' מצוה לפרוק בתחלה משום צער ב"ח ואין לומר דרבינו סבר דצער ב"ח דרבנן וכו"ו הגלילי מכמה טעמי חדא דלא הוה ליה למיפסק כיחידאה ועוד דהא תנן דלר"י הגלילי אם היה עליו יותר ממשאו אינו זקוק לו ורבינו סתם ולא חילק בכך ועוד דתניא דלר"י הגלילי רובץ ולא רבצן רובץ ולא עומד תחת משאו ולא מפורק ורבינו לא חילק בכך הילכך ע"כ לומר שהוא פוסק כרבנן דצער ב"ח דאורייתא:

שו"ת הרדב"ז (ללשונות הרמב"ם) הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ח Facultatif

[ח - ט] שאלת ממני כיון דאיפסיקא הלכתא צער בעלי חיים מן התורה מאי טעמא זקן ואינה לפי כבודו למה אינו פורק משום צער בעלי חיים. ועוד איך פסק הרמב"ם ז"ל אם היה בעל הבהמה שם והלך וישב לו ואמר לזה שפגע בו עליך המצוה אם רצית לפרוק פרוק הרי זה פטור שנאמר עמו. עוד כתב אבל בהמת עכו"ם ומשאו אינו חייב ליטפל בו אלא משום איבה ואמאי הא איכא משום צער בעלי חיים: **תשובה השאלה הראשונה** אשר שאלת תירץ הרמב"ן ז"ל דעשה דכבוד תורה עדיף. וכתב עלה הר"ן דלא מחזור דזקן לאו דוקא שקנה חכמה אלא ה"ה למכובד וכדאמרינן כל שבשלו פורק וטוען בשל חבירו נמי אבל כל שאין דרכו בשלו אינו חייב בשל חבירו וכן דעת הרמב"ם ז"ל פ"ג מהלכות רוצח ושמירת נפש אלא כך נ"ל דכיון דצער בעלי חיים הותר לתשמישן של בני אדם כל שכן בכבוד בשב ואל תעשה דגדול כבוד הבריות ע"כ. ואני אומר שלא היתה כונת הרב ז"ל במה שאמר דעשה דכבוד תורה עדיף דוקא בזקן שקנה חכמה אלא אפי' זקן מכובד ומשום דגדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה כל שכן שידחה **צער בעלי חיים אפי' שהוא מן התורה שהרי אין בו לאו ולא עשה ומ"מ השאלה הראשונה מתורצת.** **והשאלה הב' איברא דכולה סוגיא משמע דבחנם פטור אבל בשכר חייב אבל הרב ז"ל [לא] איירי בהלכות רוצח ושמירת נפש אלא בדין חיוב הפריקה ומשום הכי כתב פטור מדין פריקה אבל חייב משום צער בע"ח ונפקא מינה שחוזר ותובע שכרו בבי"ד. אי נמי דמותר לקחת השכר והיינו דלא כתב אינו חייב ליטפל בו כמו שכתב גבי עכו"ם וגבי עכו"ם כלל הרב דין פריקה וטעינה יחד וכתב דאין חייב ליטפל בו אלא משום איבה ומשום טעינה כתב כן דליכא צער בע"ח אבל בפריקה איכא תרי טעמי משום צער בע"ח ומשום איבה וכיון דלא נפקא מינה מידי דסוף סוף חייב ליטפל משום איבה לא הוצרך לפרש: שוב ראיתי שכתב הרא"ש ז"ל כן וז"ל ואם הלך וישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה לפרוק פטור מטעם פריקה וחייב משום צער בע"ח ונפקא מינה שאם נתן לו שכרו יכול לקבלו ובהמת עכו"ם חייב בטעינה משום איבה ובפריקה אפי' אם אין העכו"ם שם אצל בהמתו משום צער בעלי חיים חייב [רבצן] ועומד חייב בשכר עכ"ל. [...]**

ביאור הגר"א חושן משפט סימן רעב ס"ק יא

וי"א לפרוק כו'. דקי"ל כרבנן דצער ב"ח דאורייתא כרבנן וכמו דאוקים שם בגמ' כל אלו הבריות בטעינה או כריה"ג ובפריקה וכן ס"ל לר"ש וכמש"ש א"ר מדברי שניהן כו' וכן ס"ל לרב יהודה ורב בשבת קכ"ח ב' והרמב"ם שהשמיטה וכו' אינו חייב כו' מ' דס"ל צער ב"ח לאו דאורייתא ומ"ש בס"א בין כו' משום דלא דריש תחת משאו וכן רובץ ולא רבצן כו' לא דריש ובזה אתי שפיר וא"א כאן ליישב בדרך אחר אם לא בדוחק גדול ובדרך רחוקה אבל בפ"ח ופכ"א דשבת פ"י דצער ב"ח דאורייתא ועבא"ח סי' ש"ה סי"ח וסי"ט:

אור שמח הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ט

[...] ואף על גב דצער בע"ח דבר תורה (שבת קכ"ח ע"ב) מכל מקום כמו דכתב הר"ן (נ"י ב"מ י"ז ע"ב בדפי הרי"ף) דבזקן ואינו לפי כבודו פטור מלפרוק, דכמו דהתירה תורה לצער בע"ח מפני צורך בני אדם כן התירה תורה מפני כבודו, יעו"ש דברי נועם, כן סבר רבינו דלא הטילה תורה להטריח ישראל מפני צער בע"ח, דחביב עליה דרחמנא טורח ישראל טפי מצער בע"ח, ואף בשכר פטור, דלית כאן רק השבת אבידה, דניזוק החמור [...]

שם הלכות שבת פרק כה הלכה כו

ואף על פי שמבטל כלי מהיכנו כו', מפני צער בעלי חיים לא גזרו.

הנה הגמ' (שבת קכח, ב) מסיק סבר צער בעלי חיים דאורייתא, ואתי דאורייתא ודחי דרבנן, וכפי הנראה שיטת רבינו בפרק י"ג מהלכות רוצח גבי בהמת עכו"ם דפטור מפריקה, ע"כ דסבר צער בעלי חיים דרבנן, וכן כתב הגר"א (חו"מ) סימן ער"ב (אות י') יעו"ש, אלא דסובר רבינו דכוונת הגמ' כאן בשבת הוא ענין מושאל, והכונה היא דלענין שבת חזינן דרחמנא קפדה רק על בע"ח שישבותו וינוחו שורך וחמורך וכל בהמתך, משום דאית בהו הרגשת צער מלאכה, ורצתה רחמנא שבשבת קודש להוראת חדוש העולם וההשגחה ינוחו ויתענגו כל בעלי נפש חי' בעלי ההרגשה, וכיון דרואין אנו שהתורה חששה לנפש החי' בשבת באופן שהוא מצטער שינוח בשבת, וכמו שדריש במכילתא (משפטים נזיקין כ') יכול לא יניחו תולש וכו' ת"ל (שמות כג, יב) למען ינוח, ואין זה נוח אלא צער [הביאו' תוס' (שבת) קכ"ב (ע"א ד"ה מעמיד)] לכן לא גזרו חכמים איסורי דידהו כמו מבטל כלי מהיכנו בשבת משום צער בעלי חיים, וזה מכוון הירושלמי פרק משילין (ביצה פ"ה ה"ב) שני' הוא שהוא מצוה על שביתת בהמתו, ולכן ירד משום צער בעלי חיים יעו"ש, דהתורה רצתה שיתענגו בע"ח מקדושת יום השבת.

Les mots du jour à apprendre :

Lié par la nécessité	זְקוּק
Nous tenons que	קִי"ל = קְיָמָא לָן
Il n'y a pas	לִית

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

Quelle est la conclusion du Minhath Hinoukh sur le Rambam ?

מנחת חינוך פרשת אם כסף מצוה פ אות א

[...] ומבואר בש"ס ברייתא רובץ ולא רבצן היינו שרגיל לרבוץ רובץ ולא עומד תחת משאו וכו' ומוקי לה הש"ס כריה"ג דסובר צב"ח ל"ד דאי צב"ח דאורייתא מ"ל רובץ או רבצן וע' בתוס' שיכול לאוקמי כרבנן ומ"מ סוברים דאין מצוה בפריקה רק משום צב"ח ומותר ליטול שכר וכתבו התוס' דניחא לי' לאוקמי כריה"ג דמוכח דאתיא כוותי' ע"ש. והנה הר"מ אינו מביא דינים אלו ונראה דפוסק דאפי' רבצן או עומד חייב ונראה הטעם כיון דהגמרא מוקי לה כריה"ג דהיינו דלא נוכל לאוקמי למאן דאית לי' צב"ח דאורייתא דהיאך נוכל לדרוש זאת ע"כ כריה"ג אתיא ובאמת כיון דמוקי לה כריה"ג אפשר רבנן לא דרשי כלל קרא זה ולא רבצן וכו' כמו דאין דורשין תחת משאו אם כן בכ"ע חייב משום מ"ע פריקה א"כ יוכל הר"מ לסבור דבכ"ע חייב אף דסובר צב"ח ל"ד והכ"מ הוכיח מזה דהר"מ סובר דצב"ח דאורייתא דלריה"ג דצב"ח ל"ד רובץ ולא רבצן וכו' ובאמת אין ראי' דבגמ' אמרינן דע"כ הברייתא דדרשו כן לא אתיא כרבנן דתפ"ל משום צב"ח ע"כ אתי כריה"ג ולפי המסקנא דאתי כריה"ג א"כ לא מצינו לחכמים בשום מקום דדרשי דרשה זו א"כ בכ"ע אף אם צב"ח ל"ד משום מ"ע דפריקה זקוק לו א"כ אין ראי' דהר"מ סובר

צב"ח דאורייתא כרבא ואדרבא קצת ראי' להיפך דאי סובר דאפי' רבצן מחמת צב"ח א"כ מותר בשכר כיון דאין בה מצות פריקה הו"ל לכתוב זה דאין בזה מ"ע אע"כ דסובר דבכ"ע הוי מ"ע ולא תלוי בזה דאפי' צב"ח ל"ד מ"מ לא דרשינן דרשא זו א"כ חייב בעשה כמו פריקה וה"ל עשה דפריקה כנ"ל ואין ראי' כלל דהר"מ סובר צב"ח דאורייתא כ"נ ברור.

[...] עוד מבואר בר"מ בהמת עכו"ם והמשא של ישראל אינו זקוק לו ומפשט דבריו מבואר דפטור לגמרי מלפרוק ובגמרא מבואר דאי צב"ח מה"ת חייב לפרוק משום צב"ח אך בשכר כדן צב"ח עיין בתוס' ומוקי לה הש"ס הברייתא דמבואר דאין זקוק לו כריה"ג דצעב"ח ל"ד א"כ נראה מדברי הר"מ דכתב דא"ז כלל דסובר צב"ח ל"ד. אך הכ"מ כתב דכוונת הר"מ דפטור מטעינה אבל פריקה חייב משום צב"ח דדעתו בדעת הר"מ מהוכחות שכתב שם דסובר צב"ח דאורי' וכבר כתבתי לעיל דאין מוכרח. ויותר נראה בד' הר"מ דסובר צב"ח ל"ד ע' לעיל. אך עכ"פ להסוברים צב"ח דאורייתא זקוק לפרוק משום צב"ח אך בשכר כמ"ש בש"ס וכ"ה בתוס' אך לשיטת הר"נ חייב בחנם משום צב"ח היכי דל"ש קנס כמש"ל. ואם ישראל מחמר אחריה נראה מהש"ס דחייב משום צער ישראל בכ"ע אף אי צב"ח ל"ד וכ"כ הר"מ דחייב משום צער ישראל וע' בכסף משנה דזה מצות פריקה וטעינה הכתוב בתורה משום צער ישראל וחייב בישראל מחמר משום מצות פריקה וממילא צ"ל בחנם לכ"א משיטות הנ"ל כמש"ל. ובהמת ישראל ומחמר עכו"ם ל"ש צער' דישראל א"ח. אך משום צעב"ח חייב בכ"ע ועכ"מ מ"ש על הטור ועל המרשים. ומבואר עוד דאם היתה בהמת עכו"ם ומשאו א"ח וה"נ כגון שהעכו"ם מחמר אחריו וג"כ מבואר בש"ס דאי צב"ח דאוריית' חייב וע' בכ"מ. עוד מבואר בר"מ דשונא הכתוב בתורה דוקא שונא [ישראל] (עכו"ם) ובכ"מ תמה למ"ד צב"ח דאורייתא חייב אף בעכו"ם וע"ש שכ' דדעת הר"מ מחמת פריקה ומשום צב"ח חייב ובשכר כמ"ש התוס'. וכבר כתבתי דנראה דהר"מ סובר צב"ח ל"ד ולהסוברים צב"ח דאורייתא חייב בכ"ע אך בשכר ולשיטת הר"נ בחנם כמש"ל.

[...] וראיתי בכ"מ שכתב דהרי"ף פסק גם כן צב"ח דאוריית' ולא ראיתי הכרע. ובבעה"מ שם כ' מדעת עצמו דהלכה כרבא דצעב"ח דאוריית' והקשה על הרי"ף היאך כ' ולא שונא עכו"ם כו' וגם לא פי' המשנה אם אין הבעלים רוצים חייב בשכר על כל פנים ע"ש. והנה אפ"ל ג"כ דהרי"ף סובר צב"ח ל"ד ע"כ ל"ק עליו הקושיא של בעה"מ. אחר כותבי כל הנ"ל מצאתי בפ"י סוגיא דפריקה וטעינה מפלפל בזה ואין הזמן מסכים לעיין. אך את זה ראיתי שכ' ג"כ דהר"ם סבירא ליה צב"ח ל"ד ומיושב היטב ד' הר"מ. ודברי רבא דאמר מדברי שניהם נלמד צב"ח מה"ת נדחו דבריו להמסקנא ע"ש והנאני. וגם מצאתי בש"מ שהאריך בסוגיא זו ולאפס הפנאי באתי בקצרה הנראה לי בחפזי ואם שגיתי כו'. והנה סברת הש"ס אף דצב"ח דאורי' מ"מ לכוף יצרו עדיף נוכל להטעים עפ"י ס' הנ"י שהבאתי לעיל דצב"ח הותר לצורך ב"א ואם לצורך הגוף הותר כ"ש לצורך הנפש ומותר לצער אפי' בקו"ע ומכ"ש בשוא"ת. ושונא האמור כאן שמצוה להקדים משום כפיית היצר היינו שונא סתם אבל שונא מחמת שראהו עובר עבירה א"צ להקדים טעינה משום כפיית היצר כיון דבדין שונא אותו כ"ה בתוס' וראשונים ועש"ך בשם הב"ח וע' בתוס' פסחים דקי"ג ע"ב משמע אף בשונא כזה שייך כפיית היצר.

והנה מש"ל דמהרי"ף אין מוכח דסובר צב"ח דאורייתא. הנה באמת מפורש ברי"ף בשבת פ' מפנין מביא שם מימרא דר"י דבהמה שנפלה לאמת המים מניח כו"כ אף דמבטל כלי מהיכנו ביטול כלי מהיכנו דרבנן וצב"ח דאורייתא ואתי דאוריית' ודחי דרבנן ע"ש. א"כ מפורש ברי"ף דס"ל צב"ח דאורייתא כדברי הכ"מ דחכמים התיירו איסור דרבנן בקו"ע בשביל זה וכן הר"מ בפכ"ה מה' שבת מביא ד"ז אף שמבטל כלי מהיכנו משום צב"ח ל"ג אף שלא סיים דצב"ח דאורייתא מ"מ בודאי צ"ל דהוא דאורייתא כמבואר בגמרא שם דאי דרבנן היאך דחיין דרבנן בקו"ע מפני שוא"ת דרבנן א"כ מבואר להדיא דהר"מ סובר צב"ח דאורייתא ועמדו דברי הכ"מ וד' הפ"י ומ"ש לעיל דצב"ח דרבנן בצ"ע. ועל כ"מ עצמו צ"ע שהרבה בהוכחות שהר"מ סובר כו' והלא מפורש בד' הר"מ פכ"ה הנ"ל כמבואר בש"ס. ונ"י בסוגיא זו הוכיח מש"ס הנ"ל דצב"ח מה"ת. [...]

ולמ"ד צב"ח דאורייתא נראה מסוגיא זו דצריך להציל בע"ח אפי' בצער דאתי ממילא מחוייבים אנחנו להציל הבע"ח ע"כ אפי' ליתא למריה צריך לפרוק וכן בהמת עכו"ם כמבואר בסוגיא זו וכן בשבת אמרי' צב"ח דאורייתא ודחי דרבנן ביטול כלי מהיכנו היינו דמצוה עלינו להציל הבע"ח מצער אבל למ"ד צב"ח דרבנן נראה דרבנן ל"ג רק לצער בע"ח בידים אבל להציל אותה אפשר לא אמרו כלל וכן מוכח מהסוגיא דהי' יכול לתרץ דזקוק לו מדרבנן וכן בהמת עכו"ם מטפל מדרבנן וכן ריה"ג סובר צב"ח ל"ד וסובר דיתר ממשאו אינו זקוק וכן רבצן וכן עומד ואמאי לא קאמר דעל כל פנים מדרבנן זקוק ע"כ נראה דלהציל מצב"ח אי הוי דרבנן ל"א רבנן רק בידים לצערה אסור אבל למ"ד צב"ח דאוריית' מבואר דהוי מה"ת להצילה מצער גם כן כמ"ש בסוגיא.

והנה אפילו להסוברי' צב"ח דאוריית' מ"מ אין מפורש בתורה רק מדחזינן דהוא בחנם או הוא הל"מ עיין בספר ש"מ. אם כן כ"ה דל"ש מצות פריקה רק משום צב"ח אם נשבע שלא להצילה חל השבועה כיון דאינו מפורש

בתורה ע' יו"ד סי' רל"ח ורל"ט אבל על מצות פריקה לא חל השבועה כדין נשבע לבטל את המצוה ע' ביו"ד ואין להאריך. ואפשר אף לצער בידים חל השבועה כיון דאינו מפורש בתורה עיין יו"ד שם:

פני יהושע מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב Facultatif

בגמרא מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא ואפילו ר"ש לא קאמר כו'. ולכאורה הלשון תמוה דהא ר"ש ורבנן גופייהו לא מפרשי טעמייהו בהדיא אלא סתמא דתלמודא קאמר דפליגי בהכי וא"כ היא גופא תקשה מנ"ל דטעמא דר"ש משום דלא מסיימי קראי דלמא משום דלא דריש ק"ו דס"ל צער בעלי חיים לאו דאורייתא. ועוד קשה דלרבנן נמי תקשי מנ"ל דמק"ו ילפי לה דלמא משום דדרשי תחת משאו ולא מפורק כדאמרינן לקמן בברייתא וא"כ דייקי רבנן כדדייקינן לקמן אילימא ולא מפורק לגמרי הא כתיב הקם תקים, אלא על כרחך דתחת משאו בחנם ולא מפורק דהיינו טעינה בחנם אלא בשכר, ואף על גב דלקמן מוקמינן להאי ברייתא אליבא דר"י הגלילי דוקא היינו לשאר מילי דקתני בה ואליבא דרבא דס"ל דלרבנן צער בעלי חיים דאורייתא אבל היא גופא תקשה דלמא רבנן נמי סברי לאו דאורייתא ואדרבא לרבנן שייך יותר האי דרשא דכיון דלית להו תחת משאו משוי שיכול לעמוד בה ע"כ מיייתר להו תחת משאו לולא מפורק דבשכר. **ויש ליישב** בדוחק דהא דקאמר מדברי שניהם נלמד אסתמא דתלמודא קאי מדמוקי פלוגתייהו בהכי ע"כ היינו משום דסובר בפשיטות דלכו"ע צער בעלי חיים דאורייתא ושקיל וטרי בזה עד סוף המסקנא דמשכח להדיא לר"י הגלילי דס"ל דלאו דאורייתא **א"כ באמת נדחו דברי רבא**, וכן מאי דפשיטא ליה לסתמא דתלמודא דבהכי פליגי ד"ל דכו"ע סברי לאו דאורייתא אלא בדרשא דתחת משאו פליגי כל הני תנאי לענין בשכר וכן לענין משוי שיכול לעמוד בה והארכתי בזה לפי **שעפ"ז נתייבשו היטב דברי הרמב"ם דפסק (בפי"ג מהלכות רוצח ה"א) בדיני פריקה כמ"ד צער בעלי חיים לאו דאורייתא** כמ"ש שם באריכות דמוכח כן מדבריו והב"י נדחק שם ליישבו כמ"ד דאורייתא ולפי מה שכתבתי נתייבש היטב ד"ל דכו"ע סברי לאו דאורייתא והארכתי שם ודו"ק:

Les mots du jour à apprendre :

Il est possible	אָפֿטָר
Peut-être	דְּלָמָא
Au contraire	אָדָרְבָא

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Khmissa bat Zouiza

PSAK HALAKHA

שולחן ערוך חושן משפט סימן רעב

סעיף ח

בהמת עו"ג והמשא של ישראל, אם היה העובד כוכבים מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה; ואם לאו, חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל.

סעיף ט

וכן אם היתה הבהמה של ישראל והמשוי של עובד כוכבים, חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל. אבל בהמת עו"ג ומשאו, אינו חייב להטפל בו אלא משום איבה.

הגה: וי"א לפרוק חייב אפילו אין העובד כוכבים שם, משום צער בעלי חיים דהוי דאורייתא, וכן בכל מקום דפטור לפרוק מ"מ משום צער בע"ח מיהו חייב, ונפקא מינה שיכול לקבל שכר (טור סי"ד).

סעיף י

הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו וא' פרק מעליו ולא מצא מי שיטעון עמו מצוה לפרוק בתחלה משום צער בעלי חיים, ואחר כך טוען. בד"א, כשהיו שניהם שונאים או אוהבים, אבל אם היה אחד שונא ואחד אוהב, מצוה לטעון עם השונא תחלה, כדי לכוף את יצרו הרע.

הגה: ודוקא בשונא בעלמא דלא עביד איסורא, אבל אם עביד איסורא ושונאו משום שעבר עבירה, א"צ לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו (נ"י פ' אלו מציאות).

באר הגולה על שולחן ערוך סעיף ח

צ. אין זקוק לה - וכל הכסף משנה שם וממאי דאמרינן שם על רבנן ור"ש מדברי שניהם נלמד צער ב"ח דאורייתא ואף על גב דמותיב עלה הא שני כל האי דאותבי' וכו' וכן פי' הר"ף והגאונים ומ"ש רבינו אינו זקוק לה היינו דוקא לטעון אבל לפרוק חייב משום צער ב"ח דאורייתא וזהו שכתב ואם לאו חייב לפרוק ולטעון דמשמע אבל ברישא אינו חייב בתרווייהו אלא בחדא דהיינו (לטעון) [לפרוק] וסמך על מ"ש בסוף הפרק הפוגע בשנים מצוה לפרוק בתחלה משום צער ב"ח והאריך עוד להוכיח שאין לומר דרבינו סובר דצער ב"ח דרבנן וכו' אלא ע"כ לומר שהוא פוסק כרבנן דצער ב"ח דאורייתא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שה

סעיף יט

בהמה שנפלה לאמת המים, אם המים עמוקים ומפני כך אינו יכול לפרנסם במקומם, מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה משום צער ב"ח אף על פי שמבטל כלי מהיכנו. דין קירוד בהמה בשבת, כמו ביום טוב. (מרדכי פ"ב דביצה) (וע"ל סי' תקכ"ג ס"ב).

משנה ברורה סימן שה ס"ק סט

מביא כרים וכסתות וכו' - וה"ה דיכול להניח שאר כלים תחתיה כדי שתוכל לעלות ונקט כרים וכסתות לרבנותא אף דלא יהיו ראויים להשתמש בהן עי"ז בעוד שעליהן לחות המים אף לכשתעלה הבהמה אפ"ה מותר דאתי צער בע"ח דהוא דאורייתא [ממה דהזהירה התורה מצות פריקת המשא מעל הבהמה] ודחי איסור ביטול כלי מהיכנו שהוא רק מדרבנן שגזרו שלא לבטל בשבת כלי ממה שהיא מוכנת:

שם ס"ק ע

(ע) ונותן תחתיה - אבל אסור להעלותה בידיים דכל בעלי חיים הם מוקצים ואף על גב דאיכא צער בע"ח אסור דאין לנו לדמות גזירות חכמים זה לזה [מ"א ותו"ש שכן מוכח מרמב"ם] ועיין בא"ר שהביא דיש פוסקים שמקילים אף להעלותה בידיים אם א"א ע"י כרים וכסתות וע"י א"י לכו"ע מותר להעלותה וזה עדיף יותר מהנחת כרים וכסתות ושאר כלים תחתיה:

לחם יהודה הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה ט Facultatif

[ט] בהמת הכותי והמשא וכו'. עיין בכ"מ שכתב דדעת רבינו דצער בעלי חיים דאורייתא כרבנן ונדחק הרבה בלשון רבינו יעו"ש. ותמיהא לי טובא חדא דלמה ליה לרבינו להזכיר כלל בדין זה ענין הפריקה כיון דהכא לא מפלגינן בין בהמת עכו"ם לבהמת ישראל אלא במצות טעינה דאילו פריקה מחייב בתרווייהו משום צער ב"ח דאורייתא. ועוד קשה דהעיקר חסר דלמה לא גילה בהדיא דין הפריקה בבהמת כותי ואף אם המשאוי של כותי כיון דבהא פליגי ר' יוסי הגלילי ורבנן היה לו לבאר לאפוקי מדר' יוסי הגלילי דאין לומר דסמך אמה שכתב לקמיה בדין י"ג דמצוה לפרוק בתחלה משום צער ב"ח דכולי האי אין לו לסתום. ועוד קשה דלשון אינו זקוק לו ואינו חייב להטפל דכתב רבינו משמע לגמרי אפי' בפריקה. ועוד קשה דין י"ד בשונא דפירש רבינו דקרא מיירי בשונא ישראל דוקא ומוכח בש"ס דזה דוקא אליבא דר"י הגלילי דצער ב"ח דרבנן ומה שתירץ בכ"מ על זה יעו"ש הוא דוחק גדול שאין הדעת סובלו כמו שיראה המעיין:

ועוד קשה דאי רבינו פוסק כמ"ד צער ב"ח דאורייתא א"כ לעיל בד"ח ח' שכתב אם ישב בעל הבהמה ואמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק פטור היה לו לבאר דר"ל פטור בחנם וחייב בשכר כדמסקינן בגמ' דה"ק רחמנא כי איתיה למריה בהדיה עביד גביה בחנם וכי ליתיה למריה בהדיה עביד גביה בשכר וצער ב"ח דאורייתא ע"כ ומשמעות פטור לגמרי בין בחנם בין בשכר.

ולענ"ד הקצרה אפשר לומר דרבינו פוסק כר"י הגלילי כפשט הלשונות והטעם דפסק כמותו כיון דהש"ס שקיל וטרי למדחי סברת הך דסבר צער ב"ח דאורייתא אלמא דסבר צער ב"ח דרבנן ועוד דבפ' ערבי פסחים דף קי"ג דשונא דקרא היינו שונא ישראל ולא שונא עכו"ם ומייתי הך ברייתא דמיירי בשונא [ישראל] דפרישנא לה בב"מ דקאי אשונא דמתני' ולפי סוגיא דפסחים מתוקמה כפשטא דקאי אשונא דקרא והיינו כרבי יוסי הגלילי דצער ב"ח דרבנן וכיון דסתמא דתלמודא דפסחים ס"ל כותיה הכי נקיטין ומיהו לר' יוסי הגלילי נמי דצער ב"ח דרבנן מודה דאיכא מין דצער ב"ח דהוא מדאורייתא כגון הך דפ' מפנין דמביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ופי' שם דצער ב"ח דאורייתא דחי ביטול כלי מהיכנו דרבנן דהוא חשש מיתה דהוא צער גדול אבל בכה"ג דפריקה דליכא צערא דמיתה אלא צער שמא תשבר כפרש"י לעיל שהבהמה נשברת תחת משאה אינו אלא מדרבנן וכיון דאינו אלא מדרבנן יש לחלק דדוקא בבהמת עצמו הוא דצריך להצילה מצערא כל דהו מדרבנן אבל בהמת חברו כ"ש של כותי אינו חייב אפי' מדרבנן.

וכי תימא לר"י הגלילי במה עדיפא פריקה מטעינה דפריקה בחנם וטעינה בשכר דמודה בהא לרבנן כדמוכח בסוף הסוגיא י"ל כמ"ש התוס' שם דפריקה אית בה חסרון כיס יעו"ש ד"ה מכלל דת"ק סבר וכו' ומעתה יתפרש לשון רבינו כפשוטו דבהמת כותי ומשאו אינו חייב ליטפל בו כלל בין בפריקה בין בטעינה והא דקאמר בבהמת ישראל ומשוי כותי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל קאי הך טעמא אפריקה נמי דפריקה לענין זה דינה כטעינה דדוקא בשהכל של ישראל בהמה וגם המשוי ואתי נמי שפיר הך דשונא דדין י"ד דמיתוקמה כפשטה דלא מיירי קרא בשונא אומות העולם וכן הך דדין ח' דסתם בא"ל אם רצונך לפרוק פטור ר"ל לגמרי אפי' בשכר והיינו כר"י הגלילי כדמוכח בש"ס דלדידיה פטור לגמרי:

והך דדין י"ג בשניהם שונאים או אוהבים דמצוה להקדים הפריקה היא ככו"ע דלר"י הגלילי נמי פריקה עדיפא משום דאית בה חסרון כיס כדכתיבנא והא דנקט רבינו הטעם משום צער ב"ח לאו דוקא דכיון דלא נפק"מ לענין דינא דלכו"ע פריקה קודמת לא חש לדקדק בעיקר הטעם. וכי תימא כיון דפסק כר"י הגלילי למה פסק לעיל בראש הפרק דאפי' יותר ממשאה מצוה לפרוק והיינו לר"י בהך גוונא פטור י"ל דלאו מטעם דצער ב"ח דאורייתא אלא מטעם דפליגי בפירושא דקרא דרבנן סברי לא דרשינן תחת משאו ולא פסקינן הלכתא כר"י אלא בגוף הפלוגתא אי צער ב"ח דאורייתא או לאו אבל בשאר פלוגות קי"ל כרבנן וה"נ הך דרובץ ולא רבצן ולא עומד דפליגי רבנן וס"ל אפי' רבצן ועומד במשמע דומיא דתחת משאו והא דמוקים לה כר"י הגלילי משום הך סיפא דמוכחא דאתיא כותיה כעין מ"ש התוס' שם ד"ה מה לי רבצן וכו':

ועוד י"ל דלעולם רבינו פסק כרבנן בכולה מילתא אלא דס"ל דלא קי"ל כרבא דאמר לרבנן צער ב"ח דאורייתא אלא לרבנן נמי צער ב"ח דרבנן דנקיטין מתני' כפשטה דקתני אם רצונך לפרוק פרוק פטור דר"ל לגמרי אפי' בשכר והך דתחת משאו פליגי בפירושא דקרא והך דבהמת עכו"ם מטפל בה משום איבה ואפילו לרבנן והך דבהמת עכו"ם וחדלת וכו' דאוקימנא לה כר"י הגלילי היינו אליבא דרבא אבל לדידן מיתוקמה אפי' אליבא דרבנן וס"ל דצער ב"ח דרבנן וכן הך דשונא והיינו מכח הך סוגיא דפסחים וכל שינויי דמשני רבא שינויי דחיקי נינהו וקי"ל כסתמא דתלמודא דדחי לרבא ובעי למיקם דצער ב"ח דרבנן לכו"ע ובהא לא פליגי רבנן ור' יוסי הגלילי והשתא ניחא דפסק הכל כרבנן ומיהו אף לשיטה זו צריכין לחלק בין צער מיתה לשאר צער בעלמא וכן [בין] בהמת עצמו לבהמת חברו כדכתיבנא לעיל וכן נראה דעת הטור והחכם המרשים שהבינו בדעת רבינו דס"ל דצער ב"ח דרבנן ולכך לא הקשה עליו הטור אלא מענין איבה ודלא כמרן בב"י ובכ"מ יעו"ש וכן דעת הרמ"א בהג"ה שם ס"ט שהביא דעת הטור בשם י"א דצער ב"ח דאורייתא דמשמע דפליג אסברת השולחן ערוך שהיא סברת רבינו דסבר צער ב"ח דרבנן:

Les mots du jour à apprendre :

En général	בְּעִלְמָא
Selon	אֲלִיבָא
Est sous-entendu	מְשֻׁמַּע

Biographies:

פתח עינים / חיד"א - H'ida

Rabbi Haim Yossef David Azoulay, plus connu par son acrostiche le H'ida, est le descendant d'une lignée importante d'Espagne (Castille) et du Maroc (Fès), dont le célèbre Rav Avraham Azoulay auteur du H'essed LéAvraham, élève de Rav Haim Vital et proche du Ramak. Il est né en 1724 à Yeroushalaim et décède en 1806 à Livourne (où il remplit la fonction de Rav pendant les dernières années de sa vie). Son corps a été emmené en Israël en 1960 et est inhumé dans le cimetière de Har Hamenouh'ot à Yeroushalaim (avec la participation de Rav Mordekhai Eliyahou zatsa"l).

Il était considéré comme l'un des Grands de sa génération en Orient et en Italie. Versé aussi bien dans la Torah écrite, le Talmud, la Halakha et la Kabbala, il est l'auteur de très nombreux ouvrages sur tous ces divers domaines. Il était aussi un grand bibliographe et son livre le 'שם הגדולים' est une des principales sources de connaissance des auteurs jusqu'à sa période. Il a énormément voyagé (Israël, Egypte, Afrique du nord et la majeure partie de l'Europe) et a ainsi pu rapporter dans ses livres ce qu'il avait appris des différents endroits.

Elève Mouvhak de Rabbi Yona Navon' (auteur du Nihpé Békessef), il étudie ensuite auprès de Rabbi Haim Benatar (le Or Hah'aim), de Rabbi Ytshak Hacohen Rapaport, et enfin auprès de Rav Chalom Char'abi à la Yeshiva de Bet E-I.

Parmi ses nombreux grands ouvrages (qui sont cités par les décisionnaires de tous bords, Sefarad et Ashkenaz), on compte les fameux Birkei Yossef et Mah'zik Berakha (commentaires sur le Choulhan Aroukh), les responsa Haim Choel et Yossef Omets. Le Petah Enaim est un commentaire sur les Hagadot du Chas. Il a aussi rédigé un commentaire sur le Sefer Hassidim du Richon Rabbi Yehouda Hassid.

ספר חסידים – Sefer H'assidim

Rabbi Yéouda de Ratisbonne, plus communément appelé Rabbi Yéouda H'assid, est un éminent Rav allemand de la période des Richonim, né environ en 1150 à Spire et mort en 1217 à Ratisbonne. Il est un des fondateurs du mouvement « H'assidei Ashkenaz » et descendant de la célèbre famille Kalonymus qui, de génération en génération, a contribué pendant de nombreux siècles à l'enrichissement de l'érudition juive à Babylone, en Italie et plus tard en Allemagne, subissant les exils lors des croisades.

Il fut le Roch Yechiva de Regensburg (ou Ratisbonne) et l'on compte parmi ses élèves le Rokéah', le Or Zarou'a, le Smag et le Tossaphiste Rabbi Baroukh ben Shmouel de Mayence, auteur du Sefer Ha'Hokhmah etc... Beaucoup de ses illustres contemporains le consultaient et citaient ses opinions. Le Tachbets contient certaines des décisions halakhiques de Rabbi Yehouda Hassid que cite, par ailleurs, à plusieurs reprises Rabbi Meïr de Rottenburg. Le Or Zaroua, parle de son « Grand et sage Maître » comme du pilier sur lequel s'appuie nombre de ses décisions.

On suppose qu'il est l'auteur de plusieurs grands ouvrages, mais par pudeur il interdisait que son nom apparaisse. Le plus important de ses livres est le Sefer Hassidim, compilant des textes de grande valeur sur la Halakha, les Mihaguim et le Moussar. Il est aussi l'auteur du célèbre Chir Hakavod (« An'im Zémirot »).

Liste des 82 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chééina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Méein Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Haguefen
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisin (1)
25. Pat Kisin (2)
26. Les Apéritifs
- 27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

- 33 -34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
- 47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

- Hanouka**
8. Emplacement de la Hanoukia
 44. Ner Ich oubeto
 45. Ner Ich oubeto (2)

- Pourim**
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim

- Pessah**
20. Biour H'amets
 58. Bedika des miettes

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
- 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
- 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

- Sefirat Haomer**
21. Un seul grand compte

- Roch Hachana**
35. Les trois Livres

Chabbat – Melekhet Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven

65. 66. 67. 68. Psik Récheh
69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. 79. Grama
80. Chinouy

- Soukot**
36. Mitstaer

Hachkafa- pensée juive

81. 82. Tsaar Baalei Haim

Yorei Dé'ah

73. 74. Maaser sur les gains